

Κεφάλαιον γ.

A

CAPVT III.

Εξῆς δὲ τῆς ἀερίου φύσεως, γῆ τε καὶ θάλασσα ἐρήρεις, αὐτοῖς βρούουσα καὶ ζῶεις, πηγῆς τε καὶ ποταμοῖς, τοῖς ὕδρ, ἀλλὰ γῆ ἐλπιόμενοις τοῖς δὲ ἀνερευρημένοις εἰς θάλασσαν. πεποικιλται δὲ καὶ χλόης μυρίας, ὄρεσι τε ὑψηλοῖς, καὶ βαθυέλοις δρυμοῖς, καὶ πόλεσιν, αἱ τὸ σφοδρὸν ζῶον αὐτρουπος ἰδρύσαστο· νήσοις τε ἐναλίαις, καὶ ἠπείροις. τῶν ὕδατων οἰκουμένην ὁ πολλὸς λόγος, εἰς τε νήσοις καὶ ἠπείροις διετέλει, ἀγνοῶν ὅτι καὶ ἡ σύμπασα, μία νῆος ὄρεν, ἵσα δὲ τῆς Ἀτλαντικῆς καλουμένης θαλάσσης περιέρεται. πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας εἰκὸς τῆς δὲ ἀππορθμοῖς ἀποδοῖν κῆδαι, τὰς ὕδρ, μείζονας αὐτῆς· τὰς δὲ ἐλάσσονας ἡμῖν δὲ πέσαις, πλεῖν τῆς δὲ ἀοράτοις· ὁ αὐτὸ γὰρ αἰ παρ' ἡμῖν νῆσοις πρὸς ταῦτα τὰ πελάγη πεπόνθασι, τὸ τοῦ ἡδὲ ἢ οἰκουμένη πρὸς τῶν Ἀτλαντικῆς θαλάσσης· πολλὰ γὰρ ἕτερα πρὸς σύμπασαν τῶν θαλάσσης· καὶ γὰρ αὐταὶ μεγάλας πῆδες εἰσὶ νῆσοι, μεγάλας ποσὶ περιεκυζόμεναι πελάγεσιν. ἡ δὲ σύμπασα τῶν ὕδρ φύσις ὅππολλάζουσα, κατὰ πῆδες τῆς γῆς ἀπλοῖς τὰς καλουμένας ἀναπνευκτικῆς οἰκουμένης, ἐξῆς αὐτῆς τῆς ἀερίου μέγιστος φύσεως. μὲν δὲ ταῦτῶν, ἐν τοῖς βυθοῖς καὶ τὸ μεσητέον τῆς κόσμου σωματικῆς οἰκῆς γῆ πᾶσα, καὶ πεπεσῶν σωθήσκειν, ἀίνυτος, καὶ ἀσάλευτος· καὶ πῆς ἔστι τῆς κόσμου τὸ πᾶν, ὃ καλούμεθα κῆτω. πῆτες δὲ ζοιχῆτα ταῦτα, ἐν πῆτες χόρας σφαιρικῶς ἐγκείμενα, ἀπερχομένης αἰετῆς ἐλάσσονος τῆς μείζονος· λέγω δὲ, γῆς μὲν ἐν ὕδατι, ὕδατος ἐν αἰέρι, αἰέρος ἐν πυρὶ, πυρὸς δὲ ἐν ἀέρι, τὸν κόσμον ὅλον συνεστήσατο· καὶ τὸ ὕδρ αἶον, θεῶν ἀπὸδειξεν οἰκητήριον· τὸ κῆτω δὲ, ἐρημέσον ζῶων. αὐτῆς γὰρ μὲν τούτου, τὸ μὲν, ὕδρον ὄρεν· ὃ καλεῖν ποταμοῖς, καὶ νάματα, καὶ θαλάσσης εἰδήσιμα δὲ· τὸ δὲ, ἐξ ἄρ, ὃ γῆν τε, καὶ ἠπείρους, καὶ νῆσοις ὀνομάζομεν. τῶν δὲ νήσων, αἱ ὕδρ, εἰσὶ μεγάλα, καὶ ὁ αὐτὸ ἢ σύμπασα ἡδὲ, οἰκουμένη λέλειπτο. πολλὰ γὰρ ἕτερα περιέρεται μεγάλας πελάγεσιν·

B

C

D

E

F

AB aëria porro natura, Terra protinus & Mare situm habent fixum & affirmatum: stirpitibus illa quidem animantibusque scærens: fontibus etiam & fluminibus, partim per se ipsam lapsus suos implicantibus, partim aquas suas in mare e-ructantibus. Insuper ipsa distincta simul innumerarum herbarum indidem enascantium varietate, fructificantiumque simul montium verticibus, nemorum opacitatibus, vrbiumque frequentia, quas animantes sapientiz participes, homines scilicet, condiderunt: insuperque in insulis maritimis, atque continentibus. Orbem verò terrarum hominum ferè sermo in insulas diuisit, & continentes scilicet ignorantium, vniuersam ipsam terram insulam esse vnicam, Atlantici maris ambitu circumdatam. Multas autem & alias longè quidem illas summotas, sed tamen veluti dirimente freto huic ipsi esse obuersas, non ab simile veri est, partim hac maiores, partim etiam minores: sed quarum nulla præter eam sub prospectum nostrum sita sit. Nam quod insulis nostris accidit, vndique vt nostra maria eas alluant: idem orbi quoque huic contigit, rationem insulæ, vt obtineat Atlantico mari cinctæ. Complures item alij terrarum orbis eadem posturam constantes, insulæ naturam habent in vniuerso mari sitæ, quod latissimè patet: eorumque nonnulli prægrandes, prægrandibus quoque ipsis maribus circumfusis. Enimverò humoris vniuersi naturam finitimam meritò esse censens naturæ animabili & aëriæ: ita vt ipsa innatabunda existere terram faciat per quasdam saxosas eminentias, quas habitabiles vocamus: postquam protinus in imis mundi partibus & summersis, atque in medio maximè mundi, vniuersa iam terra stabiliter defixa compressaque ita constitit, vt immota permaneat atque illabefactabilis. Atque hæc est mundi vniuersitas, quam infernam appellamus. Quinque igitur hæc elementa in regionibus totidem globosè incubantia, mundum ipsum ita totum coagmentarunt, minor vt deinceps atque minor regio à maiore cohibeatur: terra (verbi gratia) vt ab aqua globo, aqua ab aëri, hic ab ignis, ab ætheris denique globo ignis coerceatur: cum interitum supremam regionem, Deorum fecerint domicilium: infimam, animalium in diem victitantium. Huius porro id quod liquore constat, flumina & scaturigines & maria vocare consueuimus: quod aridum est, terram & continentes insulæque nominamus. Iam insularum nonnullæ grandes sunt, veluti hæc cuncta habitabilis à nobis iam dicta est, aliæque quas ingentia maria vndis ambiunt circumfluis: